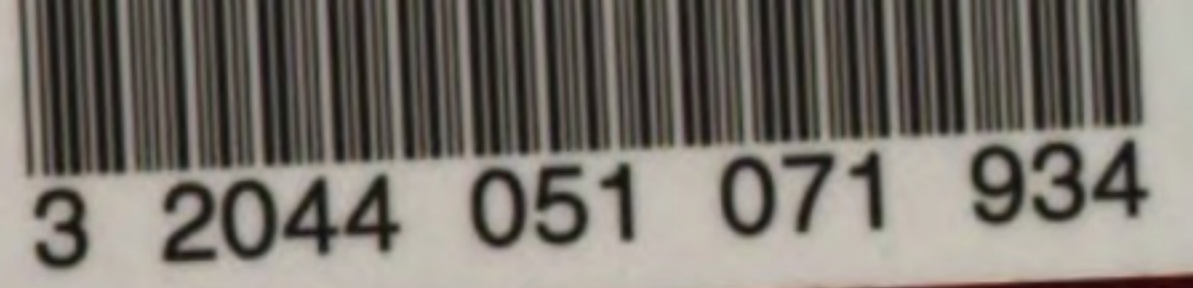

3 2044 051 071 934

NOVA BIBLIOTECA CATALANA
publicada per R. MIQUEL Y PLANAS

NOVELARI CATALA
DELS SEGLES XIV A XVIII

FRONDINO Y BRISONA

DIRECCIÓ
CARRER DE MALLORCA, 207
BARCELONA

Preu d'aquest fascicle: 1'60 pessetes.

HISTORIA

DE

FRONDINO Y BRISONA

1

*STORIA DEL AMAT FRONDINO [f. 35] e de Brisona on se contenen quatre letres de amors ab alguns cansons en frances.

AR es plasers dausir,
Vos vull comptar e dir
Mant bon dictat noell
Dun aymador isnell
E duna dona gaya
Cab finamor veraya
Samon trop lialments;
Qui per fals jutgaments
Dels maluats enuejos
Que fay los amadors
Per mantes vets doler
Agron man desplaser
E mants cruels destrets,
Si com apres veyrets
En lurs dictats gentils.
Vsatges e stils
Es damors e sera
Quelles met lay on ha
Cor franc a luy seruir,
E nol pot contradir
Staments ni rictats
Ne sens ne paubretats
Ne saubers quel mon sia,
Ans ha tal senyoria
Que plus aut senyoreja
Els plus saubents garreja

* Foliació del ms. original, pertanyent a la Biblioteca Nacional de París (espanyol, núm. 487).

E met en ses presos,
Els paubres sofretxos
Ffay en rich loch amar;
Ez axin volc mostrar
En aycest queus diray.
Entan, al mes de may,
Ffuy en vn gay pays
On fonc per amor pris
Vs scuders valents
Nomnats per motas gents
Ffrondino bon aman
Ab cor gay e presan
Ez ab paytit auer,
May sab gint mantener
[v.] *Bontat e gentilea,
Ez ha sa amor tant mesa
En vn[a] dona pros,
Daut stat e ricos
A cuy dizon Brizona,
Quel cor e la persona
E tota santendença
Met ab gran diligença
En luy seruir de grat
Ab ferma leyaltat,
Si cos tany deman fi,
Ez ella sens nulh si
Lam axi carament
Que per lonc stament
Que Dieus li poxes dar
Crey cautraman pus car
Nol semblaria ges.
E car lamar qui es
Daytal domna volguts
Es pus apercebuts
De far so camor vol,

Ffrondino qui nos dol
Si no cant be no fay,
Hac talen que dalay
Contra los Turcs anes,
Pero quen demandes
Brizona sil playra.
Per que tantost ana
[E] dix axi a Brizona :
« Senyora prous e bona,
Gentils, valents e gaya
Queu am de amor veraya
May que la mia vida,
Honor me vol em crida
Ez amors me conseylla
Que per vos, qui parella
Non auets en valor,
E per la vostra amor
Ffassa en breu vn viatge
Per veser lo carnatge
Ques fara lay dels Turcs,
On pro castells e burchs
Crey que veuray abatre
Per alguns qui combatre
Sen van ab lor breument;
Per queus prech humilment
*Me fassats tal valensa [f. 36]
Ques ab vostra licença
Eu puxa lay passar
Per honor conquistar
E per far so quis tany
Daycel qui tan presan
Dona, com vos seruex;
E si be no merex
Mon cor auer tal grat
De vostrauta rictat

Que vos lo gouernets,
Nel tingats nel amets,
Ab vostramistat pura,
Ajats de mi tal cura
Que nom oblidets ja;
Car si mon cors sen va,
A uos laix tot mon cor
Quem enuiu lo tresor
De joy e dardimen
Qel vostre ris plazent
Li dara tota via,
La qual sera ma guia
Totes vets, on queu vaia,
Car finamors veraya
Me fara souenir,
Ses jamay departir,
De sa dousor pensar
E de vos reclamar
Tostemps e tota hora. »
Ayso dits la tezora
De cruel desconort
Brisona pres tan fort
En axi la taylet
Que res nol respondet,
Ans cuget pel cor fendre
Sus Frondino lamat,
Ez ell tenc abraçat
Son gay cors dousamen
Brisona mout plasent,
E demanda lin do,
Ques done~~t~~[·s] confort bo
E que no sesmarris;
Mas cascus tenc son vis
Sfalbit, sperdut
El cor scomogut

Per greu dolor quels pren,
Ez ab gran marrimen
Mescleron lur sgart
*Tan trist que crey que part [v.]
Non hac en tot lur cors,
Que dedins e defors
No sentis dolor gran.
E Brisona ploran,
Ab vis mout doloros,
Ffech .j. plant angoxos
E respos en axi :
« Amics dous, pus de mi
Te vols axi lonyar
Per honor gasanyar
En pahis tan londa,
Dic te que mon cor *va* [n a]
Doloros marrimen
Qui, ploran e planyen,
Maucira de tristor.
Amics, tu as mamor,
No say quet vas sercan,
Queu tenc per tan presan
Lo tieu cors, per ma fe,
Que no volgra per me
Ffessets aytal assay;
Mas pus vey ca tu play
Tal honor conquerer
Dieu prec ten leix auer
Tot so que ton cor vol;
Mas, lassa, tant me dol,
Amics, sta partida,
Que cascun jorn marrida
Viuray tro queu te veya,
E no crey ja quenveye
De veer nul hom me prenda,

Ans te faray de renda
Mil sospirs cascun jorn,
Tro veyel teu retorn,
Lequals prech Dieu que sia
Breument, si com volria
Ton cor el meu desira.
Mas, per tal que delira
E del greu desconort
Quen axi mon cor mort
E met en amergor,
E per tal quel gran plor
On per tu eu viuray
Nom meten en smay,
Prec te quem vulles far
[*f.* 37] *Sagrament de seruar
Tostemps leyaltat ferme,
Car eu te jur que ferme
Te seray ses cor vari. »
E pres vn breuiari
On, axi com dit ha,
Juret, pausan la ma.
E Frondino apres
Ffet axi com ades
Brisona lach raquist.
Puys dix ab semblant trist,
Brisona : « Ayço faras:
Amics, tu portaras
Le neyr el vert per mi
Ez eu [per] tu axi. »
Frondino dix : « Quem plats,
Ayço e quant vullats,
Senyora, ben complir. »
Es ab mant greu sospir
Ellal det vn joyel
Gentil, ricos e beyll,

Que per samor portes;
Ez ell me par quel des
Vn joliu anell daur;
Mas li seu cabeyll saur
Que semblauon daurat
Eron tan scampat
E tirat e malmes
Sobrel seu vis, qui es
May pur que nuylla flor,
Que la pus gran dolor
Del mon me pres del veure,
Car no poriets creure
La pietat ques era.
Puys, ab dousa manera,
Cascun pres son comiat,
Lun ab lautrabrassat
Mas res nos pogren dir,
Car li coral sospir
El gran dol que fasia
Cascus los o toylia.
Mes anans que partis
Del tot li ach tremis
Ffrondino cest *ca*[co]miat
Per missatge celat,
Quil fayt saubia tot:

* *Virelay*. [*v.*]

La doleur gran que jay au departir
De uos veoyr, douce dame donour,
Me fayt muer tota ma joyan plor,
E le poo[y]r de mon las corps falir.

Las! je ne say quant reue[*n*]oyr poray

Vo gran biaute qui est toute ma joya
E vo dous vis tres amoros e gay
A .c. foys plus que dire no sauroyt[·e].

Ce me fara tous dis plaindre e gemir
E demorer en si dura langor;
Mes je veuill plus par vos, tres douce flor,
Auoyr tels mals que por autre playsir.

[E] Brisona, qui mot
Saubia ben dictar,
Ayco li fet portar
Per lo dit missatgier
Scrit sus neyr papier
Ab color de blau fi :

Rondeu.

Adieu mon dous amis e ma perfeta amour,
Lasseta! je nessay quant sera le retorn!
Vostre suy e seray, mes jay el cuer dolour,
Car vostre departie fayt de ma joy[e] plour,
Tant que, jusque vos voye, ja nauray bon sejorn.

E tantost se parti
Ffrondino, ez anech
Contrels Turchs, on mostrec
Quera fis amoros.
Ez apres dels ans dos
Tornet en son pahis
Mot desiros que vis
Ceyla quaymaua tan,

Questaue desiran
Cascun jorn sa venguda;
Mas car fazia ajuda
A .j. seu gran amich
*Sdevenc li destrich [*f.* 38]
Que no poc anar lay
On la dompnab cors gay
Ffasia son star.
May gen, quin [*j*] mal parlar
Tostemps [*a*]troba sabor
Difamech ab error
La prous dompna Brisona,
Dizen quez ella dona
Samor az .j. gay nobla,
E quaix trestot lo poble
Li deron mala fama;
Don Frondino qui lama
Ffonc dolents e marrits
E per tristor languits
May que dir nous poria,
Tant que la nuyt el dia,
Viuien trabayll greu.
E so don ell pus leu
Donet en ayco fe
Es car de costa se
Trobech .j. jorn scrita
Vna letra patita
Ques al dit noblanaua
Ffos per Brisona fayta,
Don entrech en tal gayta
Ffrondino en tal pena
Quez, axi com remena
Lauta mars ab forts onda
Lesquifet e la gronda
O la pauca tarida,

Axi, ses nuyla mida,
Remenech son coratge
Tristors, cab gran dampnatge
De son cors lo tenia.
E car may no podia
Soffrir son cruzel mal,
Si com ceylls cuy no val
Conort que puxauer,
Scrisch ab desplaser
A na Brizonayxi
Con trobarets aysi:

Letra que Ffrondino tremes a Brisena complayent se deyla, creent que per altra laja oblidat.

La mia ma scriu ab gran dolor a tu, e prech te [v.] que sim *as oblidat, no vulles al menys, membrant te de la mia amor, oblidar de legir esta letra, laqual te tremet per dues rahons: la primera raho es per so com hi dupte que amor qui liga les lengues dels ferms amadors e la voluntat de aquells quant son denant lurs amadores no ligas ma lenga e mon voler, en tant que yo, vaent tu e no podent dir les coses que he acordades, agues apres pus dura pena de aquesta que soffir; la segona rao es que certificant te pus clarament de so per que son en la pena, me sia dat algun remey, si a tu aparra just, yo seruidor teu, lo qual amor enlassa per la tua balea en la mia tendre e pueril adat, e tal, las! que despuys que yo axi per amor enlassat me done a tu, segons que tu saps, no volent ne podent axir de aquell, mas ab ferm voler seruin e aman tu, que yo creu esser noble, no solament per natura mas encara per balea e per moltes altres coses a perfeta noblea pertanyents,

he soferts per tu amar tots aquells trabaylls que amador pot soferir, e son per tu amar en greu pena, de la qual me planc a tu, pregan te que, si de aquella per amor nom vols aiudar, membrant te de la tua noblea, me vulles ajudar. Car nobla cor no deu soferir de fer morir a pena lo seu pres, molt menys lo seu seruidor leyal. Pena es a mi dolorosa hoyr de la tua noblea que oblidant los sagraments ab tanta feruor de amor entre nos fets, e auent en menys preu mi, leyal seruidor teu, e la tua honorabla fama per nobles obres al present conseruada, as en cor de seruar en amar la manera de les falses amadores, qui, gloriejant se en lurs falses maneres, enlassen ab lurs foylls semblants molts homens en lur amor, detinent aquells en foyla vida, a dan e derrisio lur. E pena es a mi sobres *dura, creent yo [f. 39]
per aquesta manera esser oblidat de tu e perdre tanta gloria de amor com auia, cuydant esser amat de tu. E pena es a mi, ymaginan que la tua nobla persona scarnida per algun enganador, faent te semblant de amor, sia en greu diffamacio sdeuenguda. Totes stes penes ensemps vnides me tenen en dura e cruel pena. O, las! quantes vagades he yo sospirat per sta pena! e quant he tu planguda de tan greu dan, lo qual no es a mi manor que aquell que sostench en la mia persona, so es que la tua fama sia enlegida per veus o paraules de gents o per colpa tua. O, quantes vegades he desigat quem vengues dir lo meu cor, lo qual yo lexe a tu al nostre doloros departiment, que podia esser de tu e de les paraules que yo he oydes e de alguns senyals de aquelles quim an tengut longament en angoxosa e dolorosa sospita! E quantes vagades es fogida soptosament de mos vlls la voluntat del dormir! E tantes vagades ma suetlat ab dolor la ango-

xosa e dolorosa memoria de aquestes coses, ab tants amergoses sospirs ma feta mesclar la vianda en les hores de mon menjar! E tantes vagades man fet anar solitari e pensiu en diuerses locs les dolors que yo he per aquesta rao! Aylas! be creu que si les mies dolors se posquessen conuertir en lagrames, e yo posques molt plorar, gran aleujament fora stat a mi, o sim posques planyer algun qúim sabes dar conseyll o remey. Mas no es costuma de ferm amador gosar dir sos mals, o sils dixes no fora per aço dat aleujament a les mies dolors. Tu sola, de qui yo son leyal e ferm seruidor, pots mi garir, si a tu plau, e aleujar de tantes penes, faent me cert si la [v.] fermetat quis pertany en nostra segrament * es per tu en alguna cosa leza o del tot preterida. E siu es, so que no creu de la *mia* [tua] noblea, as a mi retut indigne gardo del meu leyal seruici e trebayll e de la ferma e imutabla amor que yo he a tu, car no abeylint als meus vylls ne al meu voler alguna balea de fembra ne alguna graciositat, riquea, amor o priuadea, e tota altra, sino tu auda en oblit e en menys preu. E aço per la continua memoria que he de la tua perfeta figura e de les tues agradables e amoroses maneres, les quals, ab los vylls de ma pensa, me fa souen leyal amor veser e remirar. On dic: apres de aquesta dolsa e amorosa visio e la ymage de perfeta dolsor, o vida e benanansa mia! ¿quan trauras tu, dolsa speransa e confort meu, la mia lassa pensa deste[*r*]s dolors? ¿E cant me trauras desta mortal pena per laqual oblit viure? ¿E cant me tornaras en ma benanança e confort, demostrant me si yo son encara teu? Sia doncs, si a tu plau, clarament certificat de la tua voluntat, e si ver es quem ages oblidat, vulles me tornar lo meu cor. Car be que yo nom posques de aquell en altre

[a]mar seruir, nom par lom degues pus retenir, si aquell as rebujat contra la primera empresa entre nos feta de les dues colors. E faras justa cosa en ton poder res de que not asauts. E yo, lexant la vna de les dites colors, retendrem laltra, so es lo negre, ferm e trist sens speransa, e manera ma trista e dolorosa vida, segons que permetra cruel fortuna, la qual pot a tu dar amador pus honorable, mas no pus leyal, e pot a tu dar altre seruidor, mas no pus ferm; e pot a mi donar tot compliment de angoxosa dolor e de pena, mas no plaser de amor, car la mia amor e los meus plers en tu *feniran, en ma de [f. 40] la qual Deus posa ma tribulacio e ma benenança.

Rondeyll.

Tristes suy en tel desconfort,
Que si ge nay aligement,
Certes, bone, beyle, playsent,
Par vos pendray briefment la mort.
Las! ie nay solas ne deport,
Ffors can je voy vo corps legent,
Mes cant si gran biaute recort
E poy[n]t ame ie ne me sent,
Pleindre me fayt si durament
Que morir de bon gre macort.

Brisona, qui saubia
Que Frondino venia
Quab gran joy speraua,
En pauc nos desperaua
Cant hac sa letra vista,
Don fech ab pensa trista

A Frondino resposta,
Qui de son cap li costa
Pro dayga damergura,
Car pensan, lamor pura
E leyal quel auia,
Claraments conexia
Catort era jutgada,
Mas car lo seu cor nada
Tostemps en leyaltat,
Ffec li aytal dictat
Con aysi vos he scrit
De leyaltat garnit.

Resposta de Brizona a la dite letra de Frondino, ab la qual se scusa auer fallit en amar.

Tant es de maiors penes lo cor del innocent afligit con es injustament de maiors fayliments incolpat. Don yo, ignocent de les colpes a mi per tu, senyor, posades, son dins mon cor aytant pus afligida *[v.] com la mia leyaltat es mes per grans fayliments no justament blasmada o incolpada. Car fort es a mi dura cosa hoyr que per tu, senyor, sia cregut e a mi posat e per les tues letres demostrat que la mia leyal e ferma amor sia vert tu variable. O lexan e oblidan los primers leyals comensaments de la ferma amistat que yo he a tu, sia per greu crim de desconexensa en alguna manera enlegida o diminuida, la qual es per fermatat purament conseruada e per leyaltat continuament multiplicada e conformada. Encara es a mi afliccio e pena que sapia tu, senyor, que per ocasio prospera ne aduersa yo aja delenquid en alguna part de leyaltat e de amor ferma vert tu; e tu, posant mutacio al propri

nom don yo, en temps de nostra amorosa conuersacio, yo solia per tu esser apeylada, me vulles nomnar en altra manera a mi stranya, dient me falsa e desconexent amadora, e volent esser en la congregacio e manera de les falses, foyles e variables amadores, e dient que he meses en oblit los sagraments entre nos fets, los quals he tan purament seruats que, si sabies quanta es la mia memoria ferme en aquelles e en souenir de tu, e com habita souin dins la cellula de la mia memoria la tua image, en la qual son a mi representats los teus loables fets e dits e les tues nobles, agradables e insignes condicions e maneres, e com es souin mon cors desiros que yo posques vert tu anar, e com es la mia voluntat inclinada a demanar e ensercar noues de la tua nobla persona, per les quals se posques alagrar la mia anima de la tua absencia trista, no diries tu, senyor, que yo son aquella qui meresch auer nom de falsa e desconexent amadora, ans mudant sta manera, *seria de scriure a mi agradable [e] volenteteros, [f. 41] en tal forma que fos per les tues letres confortada, yo leyal e ferma amiga tua, per la tua sinestra intencio desolada e afligida, qui sperant lo teu gracios aueniment desir tu seruir ab ferma benuolensa, la qual encara, apres la mia mort, sera per tu ab la mia anima perdurablement trobada. Lexa, doncs, senyor, tota vana e sospitosa rancor que ages contra mi auda, e no vulles pus ab aquelles cruels armes e doloroses turments de sospitosa manera afligir ne turmentar mi, amiga tua, ne rompra ne diuisir que les mies entramenes ab tan amargosos dits qui son mortal coltell per departir aquelles. E restituhint me a la tua gracia e amor, confortem ab les tues acostumades e gracioses letres, manant me so quet sera agradable qui per mi puxa esser fet al teu pler e honor.

Ne penses pas que vous oblie,
Mes dous amis, car vroy[e]mment
Tous dis vos suy loyaus amie.
Seur moy aues le seignourie
E aures trestout mon viuent.
Mon cuer, mon voloir e ma vie
Seront a uo comandament
Sans fauser, de ce vos afie.

Ffrondino, cant hac lesta
Esta resposta presta
On Briso[*l*]nal tremes,
Fonch en tan gran joy mes
Cab sobres de dolsor
De joy cugech morir;
E pus no poc tenir.
Brizonan tal sospita,
Ans crezech quella [a]bita
Ab leyaltat mout fina;
Mas car amors afina
Tot cor leyal e clar.
Tant que li fay mostrar
Lo desir el voler,
[*v.*] *Quez au so que veser
Desira ne que vol,
Ffech pausar tot lo dol,
A na Brisona part,
E com ceylla ques art
Per Frondino lamat
Tantost lac enuiat
A dir so causirets,
Si sta letre ligets.

Letre de Brisona a Frondino reprenent lo com tant tarda de fer li saber son stament.

Si la longa distancia qui es del loch on tu, senyor, abites, tro en aquell on yo son, departeix la amor de nostres coratges, no sens rao as mi mesa del teu departiment ensa en oblit. Car despuys nom es per les tues letres o missatges [*es*] stat donat confort o consolacio alguna, mas com per semblant distancia o diuisio de lochs bona ne ferma amor no creu que puxa esser departida ne diuisida, [*tant que defaylida*] tant que defaylent la visitacio corporal aquella mental per letres o missatges demostrada no particip entre los ferms amadors, creu yo, senyor, que sia poca amor que tu as a mi o necligencia quel teu cor ha en auer pensament o memoria de la ferma benuolensa que yo he a tu; e per la dita raho ha cessat entre nos la visitacio deguda. Pero, posant yo a part la rancor e trabayll en que mon cor es, e que sofer per lo teu fayliment, no sperant quem sia per tu, senyor, demenat lo meu stament, certifich te de aquell. Sapies, senyor, que per la amor quem destreny, stant axi en absencia de la tua graciosa presencia, vaig sercant locs separats on, departida de totes companyies o persones, pusque segurament perseuerar a la amorosa contemplacio qui delita lo meu cor pensant *en la tua balea. Mas, [*f. 42*] jatsia que durant aquella a mi sia delitable lo temps el pensament quant mon cor excitat me fa gardar per totes parts aueure si atrobaria tu lo qual me imaginacio me mostra axi com a present, no podent te veure ne trobar, romanch soptosament desolada e trista, en tant que, tot humenal repos per mi lexat e oblidat, lo meu cors es portat a dolor e langui-

ment, desiran te veure o al menys auer, en defayliment de la tua present visitacio, [*e de*] les tues gracioses letres ab les quals posques passar algun temps leument lo trebayll en que son per tu, senyor, amar. Doncs no auent en menys preu, mi, leyal e ferma amiga tua, prech te, senyor, que ab aquells remeys que amor mana fer en semblant cars, me vulles ajudar e valer, sabent que si per tu los dits remeys me seran denegats, lo meu cors vendra a mortal ffi e conclusio, la qual a mi, senyor, no sera leu de portar ne a tu honorable de soferir. Don prech Amor que ab semblant ligam qui te a mi presa per les tues voluntats obehir, vulla tu ligar e tenir en tal manera que la pena egualment partida sia per tu sentida, axi com per mi. Pregant te, senyor, que [si] a la tua molt nobla, bela e graciosa presencia pot esser agradable res que yo puxa fer, per aquella men vulla certificar, sabent que per sos manaments complir nom trobara necligent.

Rondeyll.

Penser me font loyaus amours tous dis
En vos, amis, e la douçe pensee
Regoir pas ne me puet ne magree.
Pus que veoir ne puys vo playsant vis
Joya ne sent, eins me tient le cuer pris
Tristeçe grant par dure destinee.
Voloyr, pooyr e cor[*ps*] oy tous pensis,
Raysons, espoyrs dou tout mont obliee,
Car avech moy ne font plus demouree;
Ayes pitie de moy, dous biaus amis.

* Adoncs le joy doblech [v.]
A Ffrondino que stech
Ligen e religen
Sta letra plasen
De na Brisona cara,
E desirs quis empara
De Frondino del tot
Ffech li desirar mot
Quez ell vege Brizona,
E com cell qui tensona
Ab lur de son desir
Tremet li clar a dir,
Per sta letra seua,
Desirs com fort lo greua.

Letre que Frondino tremes a Brisona, on li fa saber son stament e lo gran desir que ha de veser ella, scusant se de la triga de son scriure.

O molt graciosa e cara sor, prec te que si la mia tardiua letra ha faylit tart auisitar la tua molt amorosa presencia, que perdonan a mi e a ella vulles aquella gardar ab lo teu benigne sgart, no encolpant ella, ne mi de la sua triga, car ella desiran venir denant la tua dolsa fas, ha sperat longament fael portador, ab lo qual segurament posques venir a esser legida per la tua voluntat, lo qual portador atrobat, ses molt alegrada, e molt curosament e continua ha mi raquest de esser iuasosament tremesa, prometent me portar de tu amorosa consolacio e bones nouelles ab les quals pusque vn poch spirar lo meu trist cor engoxos e quaix enfogat per greu destreyiment de amoros desir quel te continuament

occupat, qui, axi com se solia delitar en plaser e goig de tota dolsor complit, se dol ab trists plants e sospirs, los quals, algunes vagades per mi reten- [f. 43] guts, per cobrir mos mals a les persones * a mi presents, me cuyden fer per diuerses parts del cor sclatar e fendre, don poden sentir aquells qui [*amon*] son prop de mi en aquelles hores los greus trencaments e crits de les mies entramenes cruxents axi com ondes de tempestosa mar sclafants en la riba de la terra. E las! he quant ha que a mi dura sta pena e aquest angoxos trabalh! Certes dir pux que aytant ha com yo he stat luny de pendre ab los meus vylls de tu aquella dolsa manera e amorosa vianda que solia pendre, mirant la tua balea ab la qual vianda sostenia mi e mon cors en gran sfors e virtut de bona speransa. E las! ara mon cor e yo son tan languit per la gran fam e longa endura de tu veure que apenes yo puix ell sostenir ne ell mi, ans quant me vull sforsar a pendre algun confort, fayll a mi la virtut e forsa de mos membres axi com al malalt languit per longa malaltia a qui faylen los brasses, no podent alsar aquells quan vol metre la vianda a la sua boca, yo, moltes vagades, volent menjar e stant en taula, per forsa del gran languiment e desir destret pert la forsa de mos brasses e lo apetit de mon menjar, e remembrant les tues beutats strenyen se les mies barres e son fets a mi los greus sospirs de mon cor vianda amergosa qui passa per mes stretes dents ab algunes sordes e tristes veus planyents. E las! de aquest aytal menjar e de aquesta vianda no poria mon cors auer longament sosteniment de vida ne sforsar mon cor, ne yo poria ja mes, si axi molt staua, aconseguir viu denant tu, si per Amor e per tu no mes donat algun remey e confort, los quals a mi, durant la tua absen-

cia, no poden esser dats sino solament per la desirada e agradable consolacio de les tues dolses paraules a mi per la tua letra representades. * [v.] Aquelles seran a mi confort e salut e sosteniment de vida, aquelles seran algun aleujament a la dolorosa pena e trista angoxa de mon cor, e ab la dolsor de aquelles reposara .j. poch lo meu cap doloros qui per longues vigilies va. Doncs, molt dolsa sor, auent compacio e pietat del teu las e afligit frare, no posant en oblit les sues angoxes e doloroses penes a tu per la present mostrades, sia per ta merce en ta gran necessitat acorregut, e de present ab la tua graciosa letre per lo portador de aquesta confortat.

Le grant desir que jay puyse veoyr
Ma douce dame,
Si duramant mon doulant cuer aflame
Que nuyt e jour me fayt playndre gemir;
Sans null sejour tous diz me fayt languir
Le corps e larme,
E cant je suy si lony de li, si lame,
Don pri a Diex le puyse reuoyr
Brieffment, sans blame
De son honour, car lenuejos difame
Les amoreus camou[r]s fayt rejoyr.

Cant Brisonac saubut
Caxi staua sperdut
Ffrondino per son mal
Qui per amor leyal
De luy vengut li es,
De continent se pres
En sta letre far
On dits que ses tardar

Hi vaja lieu, si vol
Quela no muyrab dol.

Letra que Brisona tremes a Frondino, pregant lo que anas a ella.

Frondino, prech te que moltes vagades liges aquestes letres. [f. 44] Yo he dupte que a tu no * oblit souen de mi, e oblidant te de mi, la angoxa de ton desir passa, e no as cura de venir. E si aquesta ligs, molt creu que despertara lo teu voler adormit en la tua triga. Les tues letres son a mi pler e consolacio, car me demostren la tua benuolensa e ferma amor. E sapies que per vn gran temps apres que les he rebudes, son a mi axi com a vianda de molt plasent sabor quim dona gran confort e ab aquelles me fas axi apartar moltes hores en lo dia, posant sobre elles los meus vylls qui nos sadoylen de aquelles veure. E legint les moltes vagades, encara semblen a mi a cascuna hora noueylles, no per tal que nom vaja lo cor a aço que he lest en aquelles, mas lo plaer quen he mes nouell aytantes hores com les gart. E sapies que no les puix lexar, ans per molts dies port aquelles amagadement sobre mi. E cant no he loch on les pusca legir, si les vull veser o tenir entre les mies mans; pero moltes veus, cant les he legides, me donen gran dolor, car se que tu vius trist ab desir de mi, e les dolors que tum scrius me fan doblar les mies. Cant yo sgart lanell que tu mas dat, a mi fa gran goig, pensan com la tua ma lo mes al dit on lo port; mas puys son molt trista quant pens que ha molt que tu lo mas dat, e no te vist. Gardan aquell apeyll tu, axi com si eres ab mi, e fas sobre aquell les complantes mies de tu, e cant

me son molt complanta, la dolor que he me fa oblidar on son, e recorde me en mon cor moltes vagades, he dupte que no aja perdut lo seny, e torn en por entre mos seruidors e entre les mies companyes, gardan e scoltan aquelles sim conexen lo meu mal, o si es ver so quem pens de mi. Souen pug en los pus alts locs de mon castell, gardant tots los camins sit veuria venir, e axi stan me fastremir lo cor souen cant veig axir en alguns locs dels camins alguns caminants, e cant son pres, e nom par quey sies tu, tremet los meus missatges a saber quins gents passen. O Frondino! si tu comptaues axi los dies e les hores com yo he del temps ensa que tu est partit, pus lonc te semblaria lo temps. En totes aquelles festes on yo te vist o tu as parlat ab mi *he [v.] membransa de les coses quens auem dits; mas les festes qui despuys son passades nom semblen aytals con eren aquelles: totes me son tristes, car pus tu no veig nom pux de res alagrar. En aquelles festes les pus auols vestadures que he me plaen mes. E per so que puxa portar aquelles, stich en ma cambra axi com a freturosa de salut; bem deffayll salut souen ab los meus engoxoses trabaylls. Car mes vagades me git en mon lit per lo gran lassament quem sent que per talent de dormir, mas be es poch lo repos que yo he en aquell jaure, car si los membres an algun repos, lo meu cor ha lauors maior trabayll per diuerses e trists pensaments que yo he per tu. Pens e pens, e quant he prou pensat, tots mos pensaments trop anamichs de mi, car tots fan contra ma salut. E nagun dels nom dona confort, cant me penç esser tan luny de tu. Frondino, car senyor, fort as lexada asuetlada la mia pensa, car despuys que tu est partit de mi, pensament disseca mon cors e gasta mos membres, axi com la forts lima

de asser gasta lo ferre moyll. En les hores que hom deu reposar e dormir, lo meu pensament no reposa ne lexa a mi reposar. Tot lo jorn e tota la nit es anamic de repos lo meu pensament, axi ma turmentada de greu traball que vans ha lexats tots mos membres, e sens algun sfors. Lo meu son es tan breu que no conec si he dormit. Les vigilies que fan los meus vylls lassen tots mos seruidors. Va trop lo meu cap quant vaig dormir, e pus va quant men leu. Si per ventura dorm algun poc spay, fas trists sompnis de tu quim suetlen ab gran dolor, don trop moltes vagades lo coxi on pos lo cap banyat de les amares lagrames quels ploroses sompnis fan gitar als meus vlls. Tota la nit stich ab sperança de auer goig en lo dia seguent, despuys pens que tu vingues, e on mes sper, mes creix ma dolor, car acostant se lo dia a la sua fi, se acosta la dolor a mon cor, e defaylen la hora on yo cuydaue a tu veure, defayll a mi la sperança que yo auia en aquell jorn. Si algun temps he atrobat pler en fer algunes obres de les mies mans per fogir a ocios anuig o despler, ara non puix fer naguna, car la gran cura del meu pensament quim te continuament ocupada me toyll tota manera de obrar e ha fetes les mies [*f.* 45] mans grosseres e pereroses a comensar obra. * Lo meu pensament ha ligats tots mos membres e sentiments e tots an mi oblidada per seguir ell. En aquest mes de may, cant sol hom auer algun goig e plaer per la dolsor que porta mostran fuyles e flors noueles e melodioses cants dels ocells qui entre les spessures dels arbres de mon verger solien venir a cantar, a mi dobla ma dolor, car yom solia alagrar de tu en aquell temps, e solia cuylir fuyles e flors quet daue algunes vagades. E cant pens que tu est tan luny de mi, no vuyll entrar en aquell ne

res coylir, car nom fa res goig qui en ell sia, ne los deports que yo solia pendra en ell cant tu hi venies ara nom plaen. Ay, Ffrondino! molts son los meus mals, e tots aquells quim veen los conexen per maiors. E per ço dien molts a mi tot jorn perque no serc ajuda de metges, extimants que medecyes posquessen a mi garir. E maiorment dien a mi souin aço aquells quim seruexen a mon menjar, car tots dien que la substancia que reeb la mia boca nom pora sostenir a vida. Be se que la sobstancia que yo reeb nom soste, mas la sperança que yo he en la tua ferma amor e de la tua vista. Poca es la vianda que yo pux rebre, car desir mestreny lo coll em fastige mon stomach, tant, que tota vianda li es odiosa. La mia boca ha prou que fer a donar passament als grans sospirs que mon cor hi tremet. Ffrondino, molt car senyor meu, los mals que yo he passats e pas per tu son infinits. E be que ten aja dits molts, encara ten volria dir mes, sino quem vull gardar que not anujas la longuea de mon scriure, per que not scriure ara pus, mas sapies que volria que les tues letres demostrassen per obra so que dien per scrit, car elles dien que tu as gran desir de mi, e quem ames molt. Prec te doncs que no ams mes so quet rete aqui, car a mi apar que mes ames aqueix amich ab qui est que mi; e yo no am res sino tu, e iria a tu, que not speraria, si ten leu cosa era a la femenil vergonya lo meu anar com es a tu lo venir; e a mi vine doncs, senyor, desir de mon cors e consolacio de la mia anima. No vulles pus tardar, car si o fas, ja es vengut en aço mon cors que pus no pora soferir lo trabayll en que ha tant viscut, yo, senyor, cobrare salut e goig e vida, car ara quaix no visch, ans muyr lo jorn mes de .c. vagades. Garda, senyor, quant es aço dura

cosa que axim fasses star. Prech te doncs que nom [v.] tremetes res a dir per letres, *mas so quem deuries scriure vine mo dir ab ta boca, car fort la desir veure parlar, e les mies oreylles desiren oyr la tua veu, en la qual troben maior sentiment de dolsor que en alguna melodia que posquessen fer tots los struments de musica. E prech te, quant vendras denant mi, no vinyes tro a la nit, per tal que en la mia cara no coneguen los senyals de amor aquells qui seran pres de nos. Ffrondino, si lo dictat de aquesta letra not sembla meu, per tal com no he gardada en dictar alguna manera de retorica, segons que he acostumat, creure pots que si es, mas la gran cuyta ab quet volia scriure mos trabaylls ma feyta venir en plor qui ma torbat lo cap tant que no he gardada sciencia a fer ma letra. E si la trobes tort scrita o pus mal que no solia scriure, no ten mereueyles, car la multitut de layga quim axia ploran dels vlls me torbaua la vista e anullava lo paper, per que la tinta si stenia massa, mas bons me seran aytals plors, ab quet veye. Doncs, vine, senyor, e si res pore fer a tu agradable, manam, car desirosa son molt de tu seruir e tostemps ab ferm voler e vertadera amor, la qual te mostra que no te faylit ne fare.

Ffrondino de present,
Saubut lo marriment
En que Brizona staua,
Lamic ab cuy anaua
Per gardar sa honor
Laysech ab valedor
Que li ach en son loc,
Es axi prest com poc

Az ella sen anech,
Que ja may no pausech
Entro que pres li fo;
E si nul aman fo
Lu per lautre joyos,
Dic vos quentrels abdos
Hac de joy compliment,
Ez ha vuy de presen
Ez aura tostemps may.
Veus tot lur proces gay
Els amoros dictats
Complits ez acabats
On podets veser be
Lengen quez an ab se,
E la maneyra bona
Ca finamors los dona
De gayament dictar
E gentilment pausar
Mots amorosament;
E podets hi tal sen
Apendre, sius volets,
Queus mostra cous devets
Gardar, si ets amats,
Que leument no cresats
Lo mal que molts diran
De ceyla don, aman,
Sperats ben auer
E don auets plaser.

Explicit. Deo gracias.

El manuscrit d'hont hem reproduhida la present narració es del XV.^en segle, y pertany, desde 1888, al fonds espagnol *de la Biblioteca Nacional de Paris, hont figura ab la sigla 487. M. Morel-Fatio l'ha descrit en son «Catalogue» (núm. 681): consta de 46 fulles, de 295 × 220 milimetres, contenint, ademés de la* HISTORIA DE FRONDINO Y BRISONA, *varies composicions poètiques en català. Se tracta aquí en realitat d'una porció del cèlebre cançoner de Carpentras; porció que fou sustreta pel coleccionista Libri y hagué de passar encara a mans de lord Ashburnham abans de poder ésser rescatada y reimportada a França en la època que deixèm dita.*

La narració, mixta de vers y prosa, de FRONDINO Y BRISONA *ocupa 11 fulles del manuscrit en qüestió (les numerades de 35 a 45) y fou donada a conèixer integrament per M. Paul Meyer en la «Romania», volúm XX (1891), pàgines 601 y següents.*

Nosaltres, al reproduhir-la ara, ens hem servit del meteix original del XV.^en segle, seguint la costúm de no oferir al públich sinó materials de primera mà; no hem pas pretès ab això esmenar la plana al docte editor qui'ns precedí en la tasca de reproducció d'aquest text, ans al contrari, devèm fer constar que'ns hem servit de quasi totes les encertades rectificacions proposades per aquell, reconeixent al seu trevall un valor que no hauría pas assolit el nostre si no'ns hagués estat possible comptar ab semblant guía.

Les rectificacions a que'ns referím van, segons la costúm nostra, intercalades en el meteix text: si comporten supressió de lletres, posèm aquestes en cursiva dintre claudàtors [ ]; *si creyèm haver-n'hi d'afegir, ho fem ab el tipo corrent, també dintre claudàtors; y, per fí, si's tracta de lletres o mots qui requereixen esmena, els posèm de cursiva, fent-los seguir inmediatament de la rectificació en lletra usual dintre claudàtors. Creyèm prou clar el procediment pera no insistir més sobre aquest punt.*

R. M. P.

Acabat d'estampar el día 21 de setembre de 1909 per Fidel Giró, impressor de Barcelona, el present fascicle forma part del NOVELARI CATALÁ *que publica en R. Miquel y Planas. Constituhirà aquest Novelari un volúm de la «Biblioteca Catalana», que's completarà ab un estudi preliminar qui veurà la llum oportunament ab la portada y les taules pera la ordenació dels fascicles y llur enquadernació.*

3 2044 051 071 934

WIDENER
WIDENER
MAY 0 6 2003
SEP 1 0 2002
CANCELLED
BOOK DUE

